Kuyumculukta İtalya'dan sonra ikinci durumdayız

Türkiye, dünya kuyumculuk ve mücevherat sektöründe marka değeri olarak İtalya'nın arkasından ikinci sırada yer alırken, ihracatçılar arasında üçüncü sırada, üretimde dördüncü sırada bulunuyor.

Türk kuyumculuk ve mücevherat sektörü 90'lardan sonra popülaritesini ve başarısını her geçen gün artıran bir sektör olarak karşımıza çıkmakta. Sektörün ihracat ile ilk tanışması 1982 yılında Suudi Arabistan'a yapılan 25 kilo altın ile başlıyor. 1986 yılına kadar Ortadoğu'ya yönelik çalışan Türkiye, deneyim ve güven kazandıktan sonra kendini ispatlamaya başlayarak 1987 yılında Amerikan pazarına da girdi.

Sektörün gelişimini sağlayan diğer bir unsur ise 1991'de kurulan Altın Borsası oldu. 1996 yılında İstanbul Altın Borsası ve Hazine Müsteşarlığı'nın destekleri ile kuyumculuk sektörünün gelişimine ivme kazandırıcı büyük bir proje olan İstanbul Altın Rafinerisi (IAR) kuruldu ve yastık altında bulunan altınların rafine edilerek IAB'de işlem görmesi ve finansal sisteme aktarılması sağlandı. Sağlam bir alt yapının oluşumunun sağlanması amacıyla IAR faaliyetine ancak 2002 yılında geçebildi. Türkiye, bugün kuyumculuk sektöründe marka değeri olarak İtalya'nın arkasından ikinci sırada yer alırken, ihracatçılar arasında üçüncü sırada yer alıyor. Türkiye, üretimde ise dördüncü sırada bulunuyor.

Kuyumculukta kullanılan altın, gümüş ve pırlanta gibi hammaddelerin alış fiyatı tüm dünyada aynı. Bu nedenle kuyumculuk sektöründe kâr, işçilik üzerinden elde edilebiliyor.

Günümüzde 260 bin kişiye istihdam yaratan kuyumculuk sektörünün içerisinde yaklaşık 60 kadar büyük işletme mevcut. Son yıllarda yapılan başarılı çalışmalar sonucunda sektöre ilişkin sıkıntıların çoğunun giderilmiş olmasına karşın kuyumculuk sektörünün sorunları henüz tükenmiş değil. TOBB Ekonomik Forum Dergisi'nin bu sayısında sektörün belli başlı sorunlarını ana başlıklarıyla irdeleyerek, dile getirilen çözüm önerilerini de yazdık.

GELİR KURUMLARI VERGİSİ

Kuyumculuk sektörünün en önemli vergi sorunlarından bir tanesi, has altın satış değeri ile has altın maliyeti arasındaki farkın kâr olarak vergilendirilmesi idi. Bu sorun 4842 sayılı Kanun'un beşinci maddesi ile V.U.K. 38. maddesine eklenen bir fıkra ile çözümlenmişti. Söz konusu fıkrada özetle "...altın satış tarihindeki İstanbul Altın Borsası'nda oluşan has altın değeri ile satılan mamullerin has altın maliyet bedeli arasındaki fark maliyet bedeline ilave edilir" hükmü yer almıştır. Ancak 5024 sayılı yasa ile altındaki maliyet bedeli artırımı uygulaması kaldırılarak, yerine enflasyon düzeltmesi uygulaması getirildi. Bilindiği gibi altındaki fiyat hareketleri,

ülkemizdeki enflasyona bağlı olmaktan ziyade, uluslararası borsalara bağlı olarak değişmekte. Bu nedenle enflasyon düzeltmesi uygulaması, altındaki fiyat hareketlerini dengelemekten uzak kalıyor.

Nitekim 5024 sayılı yasanın yayımlandığı 28 Şubat 2004 tarihinden 30 Nisan 2006 tarihine kadar olan dönemde altın ons fiyatı 393 Amerikan Doları'ndan 639 dolara (artış yüzde 62) yükselmiş, gram fiyatı ise 16,92 YTL'den 26,77 YTL'ye (artış yüzde 58) yükselmiştir. Söz konusu 26 aylık dönemdeki enflasyon artışı ise yüzde 19,18'dir. Altındaki fiyat artışının enflasyonun çok üzerinde olması nedeniyle haksız bir vergilendirme yapılmış olmaktadır. Söz gelişi sermayesi on kilogram altın olan bir kuyumcunun, dönem sonunda sermayesi yine on kilogram olmasına karşın ve altın değer farkı aslında bir kazanç almamasına rağmen, adeta varlık vergisi alınıyor. Çünkü kuyumculuk sektöründe kazanç, satılan işçilikten ibaret. Bu nedenle kuyumculuk sektörü için yeni bir düzenleme yapılarak, daha önce 4842 sayılı kanun ile getirilen fakat daha sonra 5024 sayılı kanunla uygulamadan kaldırılan maliyet bedeli artırımı uygulamasının yeniden getirilmesi isteniyor.

KIYMETLİ TAŞLARDA ÖTV

Ülkemizde kıymetli taş, tümüyle ithal edildiğinden, ÖTV mükellefi, taş ithalatçısı oluyor. Taş ithalatçısının aynı zamanda imalat yaparak ihracat yapması ya da taşı işlemeden aynen ihraç etmesi halinde ÖTV iadesi söz konusu. Ancak, taş ithalatçısından, kıymetli taşı satın alarak imalatta kullanan veya ihraç eden üçüncü firma için ÖTV iadesi söz konusu değil. Bu firmalar açısından ÖTV maliyet artırıcı bir unsur olmakta, uluslararası alanda rekabet şansları azalmakta. İthalatta ödenen ÖTV, yurtiçi satışlarda iade veya mahsup edilemediğinden, doğrudan malın maliyetine girmekte. Kuyumculuk sektörü, bir kaç büyük firma hariç genellikle usta çırak ilişkisiyle çalışan küçük binlerce atölyeden oluşmakta. ÖTV oranlarını artırarak sektörü kurumsallaştırmak ve uluslararası rekabete açmak mümkün değil. Kuyumculuk sektörünün önde gelen firmaları kıymetli taş ithalin-

Eğitim ve danışmanlık hizmeti verilecek...

İstanbul Kıymetli Madenler ve Mücevheratçılar Birliği (İMMİB) Başkanı Kamer Atasay, geçen yıldan beri Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nde (TOBB) Kuyumculuk Sanayi Meclisi Başkanı olarak görev yapıyor. Sektörü kalkındırabilmek için geniş çapta eğitim vermeyi plandıklarını kaydeden Kamer sözlerini şöyle sürdürdü: "İhracatçı okulu yok. Bunu tüccar kendi kendine yapar. ihracat ve pazarlama artık bilimsel olmaya başladı. Örneğin fuar, bir bilimsel çalışma gerektiriyor. Biz 2007 yılında kendi sektör insanlarımıza eğitim vereceğiz. Tabii ki pazarlama statümüzde genişleme olacak.

İMMİB olarak birçok fuarlara milli katılımda bulunacağız ve Türkiye'nin daha fazla reklamını yapacağız."

Antalya heart of gold

Dünya Altın Konseyi'nin desteği, Antalya Ticaret Odası ve İMMİB'in çalışmaları ile "Antalya heart of Gold" sloganıyla bir çalışma yaptıklarını anlatan Atasay Kamer, çalışmayı Dünya Altın Konseyi'nin organize ettiğini belirtti. Bu projenin 5-6 bin kuyumcunun yer aldığı Antalya'da başarmaları halinde önce Mardin'e daha sonra ise sırasıyla tüm Türkiye'ye yaymaya çalışacaklarını vurguladı. Kamer, "Altın Türkiye'den Alınır" sloganı ile dünya çapında reklam yapacaklarını dile getirdi. Bu çalışmanın altın tüketimini artırmak için tamamen turistlere yönelik olduğunu anlatan Kamer, çalışmaları ile ilgili şu bilgileri verdi: "Dünya Altın Konseyi 300-400 bin dolar harcıyor. Biz İMMİB olarak 50 bin dolar, Antalya Ticaret Odası 100 bin dolar koyuyor. Yaklaşık 500-600 bin dolar bu işin reklamı için para harcıyoruz. Aldığınız her ürünün garantisi Ticaret Odası tarafından garanti edilmiştir diye odaya üye olanlara sertifika vereceğiz."

de ÖTV'nin kaldırılması ya da eski yüzde oranına çekilmesinden yana ortak düşünceye sahipler.

KIYMETLİ TAŞ SATIŞLARINDAKİ KDV İSTİSNASININ UYGULAMA SORUNU

5228 sayılı kanunla Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 17/4-g maddesinde değişiklik yapılarak kıymetli taşlardan elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, topaz, safir, zebercet, inci, kübik virconia (zirkon) teslimleri istisna kapsamına alınmış. Bu hükme göre belirlenen

taşların oldukları gibi teslim ve ithalinde KDV uygulanmayacak. Bu taşları ihtiva eden veya bu taşlardan yapılmış eşya teslimleri ile ithalinin ise KDV Kanunu'nun 23/f maddesinin bakanlığı verdiği yetkiye dayanılarak özel matrah şekli uygulanmak suretiyle vergilendirilmesi uygun görülmüş durumda. Bu konudaki düzenleme 93 numaralı KDV tebliği ile yapıldı. İstisna kapsamına alınan kıymetli taşları ihtiva eden veya bu taşlardan yapılmış eşya teslimlerinde katma değer vergisi matrahı, teslim bedelinden varsa eşyanın ihtiva ettiği has altın veya gümüş değeri ile kıymetli taşın maliyet bedeli düşüldükten sonra kalan tutar olarak tespit ediliyor.

Eşyanın ihtiva ettiği has altın veya gümüşü değeri 9 ve 69 seri numaralı katma değer vergisi genel tebliğlerinde açıklandığı şekilde hesaplanacak. Kıymetli taşın maliyet bedeli ise yasal kayıtları esas alınarak satıcı tarafından tespit edilecek. Düzenlenecek

faturada eşyanın KDV hariç satış bedeli, has altın ve gümüş değeri ile kıymetli taşın cins, adet, kırat ve maliyet bedeli ayrıca yer alacak. Söz konusu tebliğlere göre, altın ihtiva eden ürünlerde has altın bedeli bulunurken, maliyet bedeli değil, rayiç bedel esas alındığı

halde, kıymetli taş ihtiva eden ürünlerde rayiç bedel değil, şirket kayıtlarındaki maliyet bedelinin esas alınması gerekmekte. Bu husus uygulamada ciddi sıkıntılar yaratıyor. Sektörde muhasebe birimleri ile satış noktaları çoğunlukla farklı yerlerde bulunuyor. Müşteriye satış anında kıymetli taşın maliyetini tam olarak bilmek mümkün değil. Çünkü satılan malın maliyeti, genellikle aylık veya üç aylık periyotlarla hesaplanabilmekte.

Ayrıca bu uygulama müşteriye verilen fatura üzerinde kârın görünmesine neden olmakta. Dünyanın hiçbir ülkesinde ticari işlem sonucu, satıcının ne tutarda kâr elde ettiği fatura üzerinde belli değildir. Üstelik genel giderler ve diğer giderler dikkate alınmadığından, gerçek kârı da yansıtmamaktadır.

Tebliğ hükmü, satıcı ile müşteri arasında tartışmalara ve yanlış anlamalara zemin hazırlamakta. Bu nedenle altında olduğu gibi kıymetli taş istisnasında da müşteriye satış bedelinin esas alınması uygun olacaktır.

Değerli maden ve mücevherat ihracatı (Türkiye geneli Ocak-Kasım)

	ALT.M. MÜC	GÜM.M. MÜC	T.İNCİ-K.İNC	İŞL. ALTIN	İŞL. GÜMÜŞ	İŞL. DİĞER	T.MÜC. EŞYA	SAATLER, AKS.	MET. PARAL.	KIYM.MET. DÖK.	KYM.MET. MAM.
2005	910,30	30,11	2,10	18,10	5,35	0,00	4,43	6,60	0,15	4,31	1,88
2006	874,47	42,16	1,21	100,61	13,00	0,46	6,82	5,74	0,08	3,76	2,97

ALT.M.MÜC. = Altından Mamul Mücevherci ve Kuyumcu Eşyası
GÜM.M.MÜC. = Gümüşten Mamul Mücevherci ve Kuyumcu Eşyası
T.İNCİ-K.İNC. = Tabii İnci veya Kültür İncileri, Kıymetli veya Yarı Kıymetli Taşlar ve Bunlardan Mamul Eşya
İŞL.ALTIN = İşlenmemiş veya Yarı İşlenmiş Altın
İŞL.GÜMÜŞ = İşlenmemiş veya Yarı İşlenmiş Gümüş
İŞL.DİĞER = İşlenmemiş veya Yarı İşlenmiş Diğer Kıymetli Taşlar
TMÜC.EŞYA = Taklit Mücevherci Eşyası
SAATLER, AKS. = Saatler, Aksam ve Parçaları
MET.PARAL. = Metal Paralar
KIYM.MET.DÖK. = Kıymetli Metallerin veya Kıymetli Metaller ile Kaplama Metallerin Dökümleri, Artıkları
KIY.MET.MAM = Kıymetli Metallerden Mamul Diğer Eşya

uygulamakta. İhracatın önündeki engellerden biri de ABD'nin Türk menşeli bazı kuyumculuk ürünlerine uyguladığı kota olmakta. Gelişmekte olan ülkelerin sanayilerini teşvik amacıyla belirli ürünlere yıllara göre değişen kota uygulayan ABD, ülke ürün kotasına aşılması halinde de gümrük vergisi almakta. Kuyumculuk ürünleri için bu vergi has dahil bedel üzerinden hesaplandığından rekabet gücünü zayıflatmaktadır. Halen yürürlükte olan GSP anlaşmasına göre Türkiye'nin 31 Aralık 2006 tarihine kadar ABD'ye yapacağı ihracatta kota ve gümrük sorunu bulunmamakta. Ancak sürecin bitiminde anlaşmanın yenilenmemesi halinde 2997 yılında yeniden kota ve gümrük uygulamasına başlanması ihtimaline karşı sektörde bir tedirginlik söz konusu. Dünyanın en büyük mücevher ithalatçısı konumunda olan ABD'ye ihracatın daha da artması açısından, kota ve gümrük vergisi sorununun yetkililerce kalcı olarak çözülmesi arzu ediliyor.

ABD'YE İHRACAT VE KOTA UYGULAMASI

Sektörün ihracatında yüzde 33 payla ilk sıraya sahip olan ABD, mücevherat ithalatına zaman içinde değişen kriterlere göre kota ve gümrük vergisi

ATA KARNESİ

Yurtdışı fuarlara katılım ve tanıtım amacıyla ürün taşınması sırasında sektörde yaygın olarak kullanılan "Ata" karnesinin alınabilmesi için ürün bedelinin yüzde 40'ı oranında teminat mektubu istenmekte. Belirli bir ihracat rakamına ulaşan ihracatçılar, teminat istenmemesi ve bir yıl olan süre kısıtlamasının da kaldırılmasında yarar görmekteler.

İSTANBUL DEĞERLİ MADEN VE MÜCEVHERAT İHRACATÇILARI BİRLİĞİ MAL GRUBU RAPORU (TÜRKİYE GENELİ)

	Fark (%)			1.Ocak-30.Kasım.2005			1.Ocak-30.Kasım.2006		
Mal grubu	Miktar (kg)	Değer (USD)	İ.A.B Aylık ort.alt. ve güm.fiyatı DEĞER	Miktar (kg)	Değer (USD)	İ.A.B Aylık ort.alt. ve güm.fiyatı DEĞER	Miktar (kg)	Değer (USD)	İ.A.B Aylık ort.alt. ve güm.fiyatı DEĞER
Altından mamul mücevherci ve kuyumcu eşyası									
8 ayar	22,52	62.76		380.84	3.202.703,14		466,60	5.212.648,25	
9 ayar	-32.74	-8.47		4.842,86	30.734.886,78		3.257,21	28.130.496,44	
10 ayar	-53.86	-45.77		15.210,26	112.955.136,85		7.018,25	61.250.419,96	
14 ayar	-1.96	0,21		52.412,64	458.794.570,04		51.382,82	459.769.148,84	
18 ayar	-24.18	3.37		26.419,68	273.147.136,56		20.032,17	282.356.618,91	
19 ayar	79.71	78.76		89.08	1.143276,10		160,09	2.043.698,21	
21 ayar	8.07	46.95		693,20	6.813.891,91		749,15	10.013.180,05	
22 ayar	-26.78	-0.08		1.886,48	21.956.979,92		1.381,36	21.939.029,84	
24 ayar	115.91	142.62		95.45	1.548.338,88		206.09	3.756.652,11	
Altından mamul müc. ve kuyumcu eşyası- Toplam	-17.03	-3.94	36,82	102.030,49	910.296.920,17	438,89	84.653,72	874.471.892,61	600,51
Gümüşten mamul mücevherci ve kuyumcu	29.50	40.00	58.41	79,308	30.113.962	7,19	102.706	42.160.512	11,39
Tabii inci veya kültür incileri, kıymetli	947.34	-42.30		15.938	2.102.502		166.925	1.213.203	
İşlenmemiş veya yarı işlenmiş altın	312.67	455.84		2.089	18.099.673		8.619	100606.100	
İşlenmemiş veya yarı işlenmiş gümüş	113,53	142.99		26.799	5.351.161		57.223	13.002.889	
İşlenmemiş veya yarı işlenmiş diğer	100,00	100,00		21	1.964		2.621	462.764	
Taklit mücevherci eşyası	81,94	54,01		167.170	4.428.933		304.148	6.820.864	
Saatler, aksam ve parçaları (kıymetli metallerle kaplı)	51,83	-13,15		22.299	6.604.149		33.855	5.735.880	
Metal paralar	-31,60	-48,11		945	148.221		647	76.911	
Kıymetli metallerin veya kıymetli metaller ile kaplama metallerin döküntü artıkları	-38,88	-12,85		561.146	4.312.728		342.953	3.758.710	
Kıymetli metallerden mamul diğer eşya	35,42	58,25		44.106	1.877.629		59.727	2.971.305	
Toplam:	13,92	6,91		1.021.850,46	983.337.842,99		1.164.078,20	1.051.281.029,49	